

Avgust Senoa:

Berač Luka

Povest iz vaškega življenja

»A!« je zazijal Janko, Mikica pa je široko pogledal.

»Da!« je potrdil Luka. »V mestu bodo volili nove prisednike.«

»Hm!« se je Janko spet začudil. »Jaz ne vem nič o tem.«

»Ali je mogoče?« se je ponorčeval Mikica. »Ali ti mestni gospodje niso nič povedali?«

»Niti toliko, kolikor je črnega za nohtom.«

»Za te volitve ljudje še nič ne vedo,« je zašepetal Luka. »Prišle bodo kakor strela z jasnega.«

»Pa zakaj, prosim te?« je vprašal Mikica skrivnostno.

»Stari prisedniki veliki gospodi niso po volji. Nove je treba voliti, saj je prav tako, kaj imamo od naše gosposke, vaju vprašam. Odira nas, robi nas. Ali ni res? Plačaj pa plačaj! To je vsa dobrota naše gosposke.«

»Odirajo pa še kako!« je pritrdil Mikica.

»Hm!« je zajecal Janko. »Ko bi mi bili vsaj večjo plačo dali! Pa niti groša ne!«

»Vidiš, Janko! Ali nisem rekel? Pametna glava si ti.«

»Ho! ho!« je vzdihnil Janko iz globine svoje duše in se neumno zarežal.

»Te vlade mora biti konec. Čakaj samo, da novi gospodje pridejo! Potem bo dobil vsak dvojno plačo, kmetje bodo pa manj davka plačevali.«

»No!« je Mikica stisnil pest. »Enega si bom vzela na piko: tistega slepega kanclista Križaniča.«

»Aha!« se je spomnil Janko. »Za ono, kar ti je priskrbel.«

»Aha!« se je nasmejal Luka, »za tistih pet in dvajset, ki so ti jih zaradi ponarejene obligacije priznali. Prav imaš, zdaj mu lahko vrneš.«

»Mu tudi bom! Toda kje si, Luka, to novico pobral? Bog ve, če je res.«

»Ali se je Luka že kdaj opekel, ha?« je dejal berač Luka jezno. »Daj ti samo mir pa glej! Na,« je potegnil iz torbe rdeč robec, odrešil vozec in privlekel nekaj bankovcev na dan, »ali zdaj verjameš?«

»Verjamem,« se je kratko odrezal Mikica. Ko je gledal bankovce, se mu je nos začel tresti, oči so se mu zasvetile, Janko pa se je dvigal in silil motne oči čez nos tja na kupček petakov, ki so ležali pred Lukom. Berač je prijel z dvema prstoma vsake roke po en bankovec za pet goldinarjev in ju dvignil proti svetilki. Janko in Mikica sta gledala denar, kakor gleda lačen pes v mastno kost. Nazadnje je vrgel berač vsakemu en bankovec in se je zadril v smehu:

»Tu imata aro! He! Ali zdaj verjameta? Ali mislita, da bo berač podaril kak krajcar od svojih krvavih grošev takima pijancema, kakor sta vidva? Nisem, hvala Bogu, mišnice jedel. Davi sem bil v mestu. Cigan Ugarkovič mi je včeraj rekel, naj danes gotovo grem v mesto, tam me bo na trgu čakal fin gospod, ki hoče z menoj govoriti. Zgodaj sem jo mahnil in našel tega človeka. To vama je velik gospod, verjamita, še v misel si ne bi vzel, da bi tak gospod na sredi ceste govoril s takim capinom, kakršen sem jaz. Rekel mi je, kaj bo in kako je treba. V dveh, najdalje v treh mesecih. Vrag ga vej, kdo mu je povedal, kaj sem in kak sem, to pa ve, da je pol vasi v moji beraški torbici. 'Ti si naš človek,' mi je dejal, 'ti že znaš na pravo struno udariti. Daj, loti se, tu je denar! Ne bo ti žal in tvojim tudi ne. Denarja, hvala Bogu, tega je, zanj se ne bojte! V osmih dneh spet pridi, da mi boš povedal, če si za naš posel.' To mi je rekel gospod, jaz pa žmruks nazaj v našo vasa, pa sem vama sporočil, da pridita zvečer semkaj, podnevu to ni mogoče, iz vsakega okna ti kuka kak zlomek. Eh, vesta, vsak korak je treba premeriti, tak je čas. Gosposka gleda hudo na prste in da so zame našli kot v svoji črni knjigi, to dobro vem. No, ali hočeta?«

»Zlomka, še vprašaj!« se je Mikica zakrohotal.

»Saj veš: kjer groši rastejo, tja se spusti Mikica kakor vrabec na polno pšenico.«

»Pa ti, Janko?« je pogledal Luka župana izpod očesa.

»Hm!« se je počehljal Janko za ušesom in poškilil na druge bankovce. »Veš, Luka, saj bi — res bi — gosposka mi je krivico storila — — —«

»Pač res,« je potrdil Mikica, »koliko siromak trpiš s hojo in poti, vse za gosposko — — —«

»Še kako!« je potrdil Janko.

»Ves dan na nogah,« je dodal Luka, »saj raztrgaš na leto več opank, kakor ti vsa županska plača znaša. Pij, Janko!«

»Še kako!« je prikimal župan, »huda je ta služba in pomislita še: zdaj je kje krstitje pa snuboki pa gostivanje — povsod mora biti župan. To je zlomkovo delo!«

»Menda še!« je poudaril Luka. »Pij Janko! Jaz te vražje službe ne bi niti za sto goldinarjev sprejel.«

»Da, da, Boga mi, huda,« je potrdil Janko in postavil kupico na mizo.

»Torej si naš?« se je zadril Luka in tlesnil župana z dlanjjo po ramenu.

»Da, da, vaš!« je Janko plaho zajecal, ker je razumel ostrino Lukovih besed. »No pa, kaj naj jaz, kako naj jaz? Jaz sem vendar služabnik gosposke.«

»S te strani se nikar ne boj!« je dejal berač. »Povem vama: Zavihati je treba rokave. Vsak bo dobil svoje delo. Eden bo oral, drugi sejal, tretji vlačil, želi bomo pa vsi. Ti, Mikica, imaš umazan jezik, hujšega od pandurske šibe. Udari po naši slavni gosposki, kadar prideš med kmete!«

»Udrihal bom po vseh, od načelnika do zadnjega žandarja in pandurja, še krpe ne bom pustil na njih cele,« se je zahahal mali.

»Ceste in pota so za nič,« je rekel Luka.

»Gosposka je kriva!« je potrdil Mikica.

»Nikar! Saj bi morali mi kamenje navoziti,« je bleknil župan Janko.

»Molči!« se je zadril Luka, »gosposka je kriva. — Otroci morajo v šolo namesto na pašo.«

»Gosposka je kriva.«

»Sava nam vsako leto odnaša kos zemlje, kviri nam seno in zasiplje travnike.«

»Gosposka!« je pokimal Mikica.

»Naši fantje se ne morejo ženiti, ampak morajo k soldatom.«

»Gosposka jih goni k soldatom.«

»Meščani nas robijo, kjer koli morejo; tobak smrdi; vino ni za nič; žganje je drago, davki so veliki. Kdo je temu kriv?«

»Kdo neki kakor gosposka?« je zavpil Mikica.

»Tako,« se je berač zadovoljno nasmehnil, »vidiš, to je prava struna, tako godi, moj Mikica! Naših Jelenjčanov se beseda rada prime, če pa kresneš z jezikom, se ti bodo vžgali kakor goba. Dregni zdaj tega, dregni onega, vsakega tam, kjer ga noga žuli! Pijte, kolikor hočete, ampak tu morate piti, v tej krčmi vse na božji račun. Povabi tega, povabi onega, povabi dva, tri, magari tudi več, in udari! Ampak tiho, čuješ, ne pravi, zakaj, še ziniti mi ne smeš, kje je repu konec! Ti pa, Janko, zamiži pa izogni se Mikici s poti! Pa še to vej, Mika, glej, da ti kosa ne zamahne po kamnu! So v vasi tri ali štiri trde glave, ki bi se ne dale vpreči v naš jarem. Te pusti! Jabolko naj ne pade z drevesa, preden ni dozorelo! Da ne bi bilo samo mnogo dima pa nič ognja! V naši vasi ima kakih trideset kmetov volilno pravico.«

»Pet in trideset,« ga je popravil Janko.

»Torej pet in trideset, toda vsaj trideset naj bo naših,« je odgovoril Luka, »tvoja skrb pa bo, Janko, da katerega še zraven obesiš, četudi ne bi imel volilne pravice, ako bi prišlo na tesno. Peter in Pavel, Martin in Luka, vseeno, kateri je. Pa če gre tudi živ za mrtvega volit, nič ne škoduje, rajni se ne bo šel pritoževati, gospodje bodo pa županu verjeli. Naši gospodje se bodo že pobrigali za glasove po mestu in po drugih krajih. Delajmo mi samo za svoje! Zdaj, Mikica, veš, kaj je tvoje delo.«

(Dalje sledi)

Nov redilni prašek za prašiče. Za 1 prašiča zadostuje samo 1 zavitek za 6 din. Poštnina povzete za 1, 2, 3 ali 4 zavitke 6 din, od 5 zavitkov naprej 12 din.

Moštna esenca Mostin za izdelovanje prvovrstne zdrave domače pijače. 1 steklenica za 150 litrov 20 din. Poštnina povzete za 1 ali 2 steklenici 15 din.

JABLIN

za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjeva. Zavitek za 50 litrov 20 din, poštnino 26 din.

Prašek za pitanje goveje živine. Pospešuje močno rast in hitro zdebelenje govedi in telet. Veliki zavitek 10 din. Poštnina povzete za 1 zavitek 6 din, za več zavitkov 12 din.

Prašek za pomnožitev in izboljšanje mleka pri kravah ter izvrstno hranilno in redilno sredstvo. 1 zavitek 10 din. Poštnina povzete za 1 ali 2 zavitka 6 din, od 3 zavitkov naprej 12 din.

Konjin povečava pri konjih apetit, jih vzdrži sveže in bistre ter preprečuje najpogostejše konjske bolezni, posebno katar. 1 zavitek 10 din. Poštnina povzete za 1 ali 2 zavitka 6 din, od 3 zavitkov naprej 12 din.

Pravi Redin, Govedin, Mlekin, Konjin ter Mostin se dobi samo v zavitek z gornjimi slikami in ga prodaja samo

Drogerija KANC,
Maribor,
Slovenska ulica

Zaloga v Celju:
Trg. Loibner,
Kralja Petra cesta 17

Zaloga v Ptuj:
Drog. Skočir,
Slovenski trg 11